

Organizatorji:
Oddelek za zgodovino antike in arheologijo Univerze Alpe-Jadran v Celovcu,
Inštitut za arheologijo ZRC SAZU v Ljubljani,
Občina Kobarid

**LATÈNISIERUNG
IM RAUM VON DEN SÜDOSTALPEN
BIS ZUM KROATISCH-SERBISCHEN DONAUGEBIET
FRAGEN UND MODELLE
IM SPIEGEL NEUER FORSCHUNGSERGEBNISSE**

**LATENIZACIJA NA PROSTORU OD JUGOVZHODNIH
ALP DO HRVAŠKO-SRBSKEGA PODONAVJA
VPRAŠANJA IN MODELI
V LUČI NOVIH RAZISKOVALNIH IZSLEDKOV**

KOBARIŠKI MUZEJ, KOBARID, 23. – 25. NOVEMBRA 2012

Petek, 23. novembra

Dopoldanska seja (predseduje: Borislav Jovanović)

10.00 Karl Strobel (Celovec):

Ancient Literary Sources – Problems of Interpretation and of Modern Historical Construction

10.40 Dragan Božič (Ljubljana):

The transition from the Early to the Late Iron Age in the territory from the Friuli plain to the Croato-Serbian Danube region.
The state of research

11.20 Mitja Guštin (Ljubljana):

Waffendepots, Zeugen der Geschichte

12.00 – 12.30 Odmor

12.30 Teja Gerbec in Miha Mlinar (Tolmin):

The Bizjakova hiša site in Kobarid and problems concerning the Early La Tène in the Posočje region (NW Slovenia).

13.10 Tina Nanut (Ljubljana):

On the decorated Early La Tène fibula from Dolenje Ravne in the Idrija Valley

Popoldanska seja (predseduje: Karl Strobel)

15.30 Andrej Preložnik (Piran):

The harness of the Certosa and Negova phases of the Dolenjska group of south-eastern Hallstatt Culture

16.10 Giuliano Righi (Trst):

Il materiale lateniano di Monte Roba (S. Pietro al Natisone - UD) nel contesto del Friuli nord-orientale

16.50 Boštjan Laharnar (Ljubljana):

The appearance of new and the continuation of old: between the Early and the Late Iron Age in the Notranjska region

17.30 – 18.00 Odmor

18.00 Andrej Gaspari (Ljubljana):

Final Hallstatt and Early La Tène finds from the River Ljubljanica : the composition and possible meanings of the ensemble

18.40 Karl Strobel (Celovec):

Carinthia during the La Tène B2 to D1a – No Regnum Noricum at all

Sobota, 24. novembra

Dopoldanska seja (predseduje: Dragan Božič)

8.30 Boris Kavur (Piran):

The first Celts in the Slovenian Drava region

9.10 Lucija Grahek (Ljubljana):

The graves from the Mokronog I phase in Orehova vas near Maribor

9.50 Marko Dizdar (Zagreb):

The Čurug phase in Northern Croatia – contacts of the Final Hallstatt and the Early La Tène culture

10.30 – 11.00 Odmor

11.00 Ivan Drnić (Zagreb):

The Early La Tène phase of the Kupinovo cemetery in Syrmia, Republic of Serbia

11.40 Andrijana Pravidur (Sarajevo):

The La Tène B1 phase in Bosnia and Herzegovina

12.20 Ana Marić (Sarajevo):

Material culture of the La Tène B2 phase in Bosnia and Herzegovina

13.00 Borislav Jovanović (Beograd):

The Early La Tène graves from the cemetery at Pećine near Kostolac, Republic of Serbia

ANTIČNI LITERARNI VIRI – PROBLEMI RAZLAGE IN SODOBNE ZGODOVINSKE SLIKE

Karl Strobel

Znano je, da je število antičnih literarnih virov za zgodovino keltskega ljudstva, ki zajemajo teme iz antičnega narodopisja in antropoloških razglabljanj in iz pogosto teoretično zgrajenih predstavitev selitev in "duševnih dejavnikov" pri antičnih piscih, majhno. Številna literarna dela s področij antičnega zgodovinopisja, zemljepisa in narodopisja, na primer Pozejdonijeva ali celo Polibijeva, so izgubljena ali pa poznamo samo nekaj njihovih odlomkov. Literarna pričevanja je zbral Kurt Tomaschitz v svoji knjigi "Selitev Keltov v antičnem literarnem izročilu."

Veliko teh antičnih tem in zgodb je postalo del sodobnih raziskav in razumevanja. Eden od znanih primerov je teorija antropološkega dejavnika napadalnosti v "barbarskem odnosu" do civiliziranega sveta. Pričevanj o vzhodnem delu keltskega sveta je še manj in sodobne razlage so pogosto zavajajoče. Bolje dokumentiran je samo spopad med keltskimi vojskami ali oboroženimi skupinami in helenističnim svetom.

Sl. 1: Boji, tetradrahma NONNOS, Av-tip z žensko glavo.

Sl. 2: Tetradrahma, Jezdec s trirogeljno čelado, stopnja TINCO.

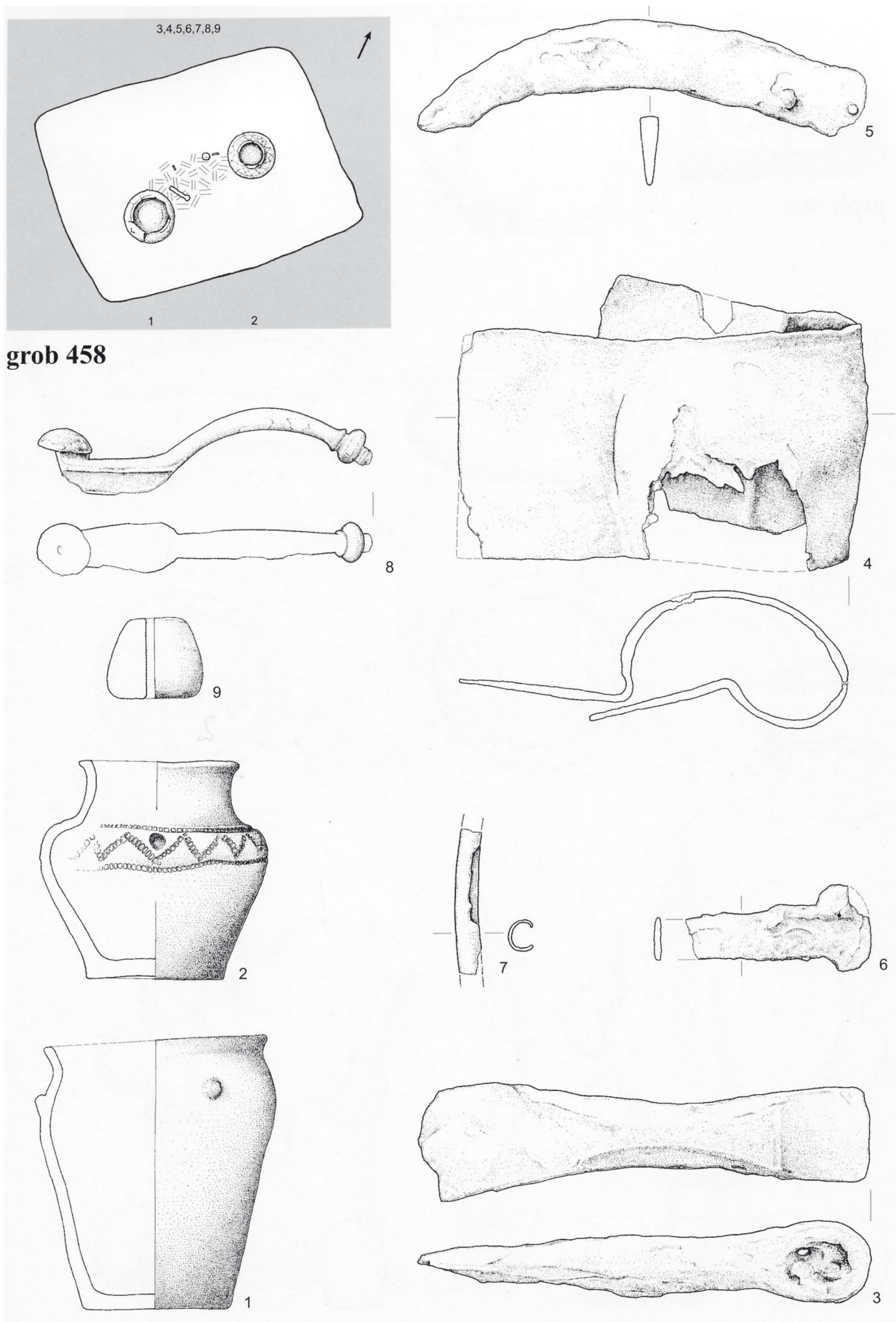
PREHOD IZ STAREJŠE V MLAJŠO ŽELEZNO DOBO NA OZEMLJU OD FURLANSKE NIŽINE DO HRVAŠKO-SRBSKEGA PODONAVJA. STANJE RAZISKAV

Dragan Božič

Mlajšo železno dobo začnemo tako na Dolenjskem kot v hrvaško-srbskem Podonavju s stopnjo LT B2, ker je v njej prišlo do korenitih kulturnih sprememb, ki se na Dolenjskem odražajo med drugim v opustitvi halštatskih višinskih naselij, spremenjenem načinu pokopavanja in prevzemu nekaterih prvin keltske materialne kulture, na primer mečev, fibul in obročastega nakita. Da je v približno istem času prišlo do pojava keltske materialne kulture tudi v drugih delih obravnavanega ozemlja, kjer je bila prej ravno tako še izrazito halštatska kultura, na primer v Furlaniji, Posočju in na Koroškem, kažejo najdbe z Monte Roba blizu Čedad, iz Kobarida in iz Borč v Ziljski dolini.

Bistveno drugačna je podoba v severni in srednji Bosni, kjer stopnja LT B2 ne pomeni začetka nove dobe, ampak končno stopnjo starejšeželeznodobnih skupin – skupine Donja Dolina-Sanski Most, srednjobosanske in glasišanske skupine.

Kulturne spremembe so bile ponekod posledica keltske naselitve in ponekod močnih kulturnih vplivov. Tudi tam, kjer so se Kelti naselili, na primer v slovenskem Podravju in v hrvaško-srbskem Podonavju, so opazni nekateri vplivi staroselskega prebivalstva.

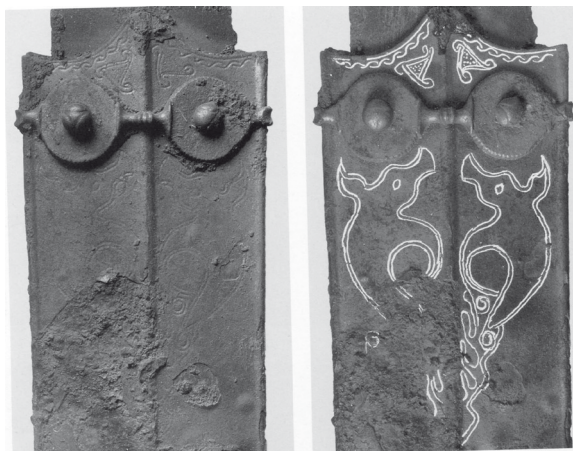
ZAKLADNE NAJDBE OROŽJA, PRIČE ZGODOVINE

Mitja Guštin

Prvega vala vojščakov in njihovih družin v sklopu selitev keltskih plemen proti jugovzhodu v 4. stoletju ne moremo ugotoviti s pomočjo ustreznih arheoloških izvidov in najdb. Pri svojem pohodu proti območjem v zaledju Sredozemskega morja Kelti namreč niso imeli časa za naselitev ali za pokopavanje umrlih v urejenih grobiščih.

Zato te premike keltskih trum nakazujejo ravno zakladne najdbe orožja, od že znane najdbe Borče na avstrijskem Koroškem do najnovejše v Kobaridu v Posočju.

Odlaganje orožja je bilo v keltskem svetu in v svetu, na katerega so Kelti vplivali, pogosto tudi še pozneje. Kot primer lahko omenimo samo najdišče La Tène v Švici, številne primerke orožja v Ljubljani ali še vedno skrivnostno zakladno najdbo orožja in konjske opreme z Velikega Vetrena v Srbiji.

Sl. 1: Okrašena nožnica iz zakladne najdbe Borče.

Sl. 2: Zgodnjelatenska čelada iz zakladne najdbe Borče.

Sl. 3: Zgodnjelatenska čelada iz zakladne najdbe Borče.

NAJDIŠČE BIZJAKOVA HIŠA V KOBARIDU IN PROBLEMATIKA ZGODNJE LATENSKE DOBE V POSOČJU (SZ SLOVENIJA)

Teja Gerbec in Miha Mlinar

Posočje je v mlajši železni dobi zaznamovala t. i. idrijska kulturna skupina, ki je zamenjala starejšeeželeznodobno svetolucijsko kulturno skupino. Slednja je živela na območju zgornjega in srednjega toka Soče s pritoki ter zgornjega porečja Nadiže in segala tudi v Bohinj. Kontinuiteti poselitve med 4. in 3. stol. pr. n. št. zaradi redkih najdb težje sledimo. Največ je posameznih najdb z grobišč in kultnih mest, nekatere grobne celote so vprašljive, naselbinski elementi pa niso potrjeni. Obstoječa slika verjetno ne kaže le stanja raziskav, ampak jo lahko razumemo tudi kot upad prebivalstva.

Pregled najdb iz tega časa kaže na predmete lokalne tradicije in izdelave, nekaj pa je takih, ki jim izvor lahko poiščemo drugje (Tridentinsko, etruščanski prostor). Leta 2010 odkrito arheološko najdišče Bizjakova hiša v Kobaridu potrjuje prisotnost najdb keltskega izvora iz stopnje LT B, ki doslej v Posočju niso bila znane. Skupen zakop konj, posameznih delov drugih živali, orožja, opreme, osebnih in drugih predmetov kaže na poseben dogodek, ki se je zgodil v Kobaridu pred približno 2300 leti.

Sl. 1: Polovici dvodelnih ščitnih grb in situ.

Sl. 2: Tloris najdišča Bizjakova hiša v Kobaridu.

O OKRAŠENI ZGODNJELATENSKI FIBULI IZ DOLENJIH RAVEN V DOLINI IDRIJCE

Tina Nanut

V prispevku bomo predstavili bronasto zgodnjelatensko zoomorfnó fibulo iz Dolenjih Raven v dolini Idrijce. Nekaj podobno oblikovanih fibul je znanih v Posočju, v dolenski skupini halštatske kulture in v severovzhodni Italiji (v Benečiji in na Tridentinskem).

Najstarejši primerki takih fibul se pojavljajo v grobovih stopnje Sv. Lucija IIc in so posledica zgodnjekeltskih oziroma zgodnjelatenskih vplivov na to območje.

Obravnavana fibula združuje lokalno izročilo starejše železne dobe z latenskimi vplivi, kar se odraža v načinu izdelave in predvsem v okrasu (kombinacija snopov vrezanih črt in krožcev s piko). Fibula je eden od najlepših izdelkov lokalnih delavnic v tistem času.

Sl.: Zgodnjelatenska fibula iz Dolenjih Raven.

KONJSKA OPREMA CERTOŠKE IN NEGOVSKE STOPNJE DOLENJSKE SKUPINE JUGOVZHODNE HALŠTATSKE KULTURE

Andrej Preložnik

Del najdbe izpred Bizjakove hiše v Kobaridu predstavlja tudi konjska oprema, ki jo sestavljajo železne konjske brzde, bronasti gumbki in falere ter železni cevasti okovi. Nekateri kosi so bili odkriti v »uporabni legi« v stiku s konjskimi kostmi, druge pa, kot kaže, prosto na območju najdišča. Za prve lahko zaradi lege in primerjav dokaj jasno domnevamo keltski izvor, nekateri drugi elementi pa so v tem »zgodnjelatenskem« kontekstu manj pričakovani.

V prispevku bo poudarek na slednjih in na njihovih halštatskodobnih primerjavah ali vzorih. Predvsem so zanimive bronaste falere, ki so kot razdelilci jermenov uzde klasičen element konjske opreme v certoški in negovski stopnji dolenske halštatske kulture. Zaradi nekaterih bogatih grobnih celot lahko dokaj dobro sledimo njihovem tipološkemu razvoju. Z njimi lahko povežemo tudi nekatere druge predmete kobariške najdbe. To pa seveda odpira vprašanja o njihovi vlogi v tem izjemnem kontekstu.

Sl.: Bizjakova hiša v Kobaridu, okrogli bronasti razdelilni gumbi (fotografija in hramba Tolminski muzej).

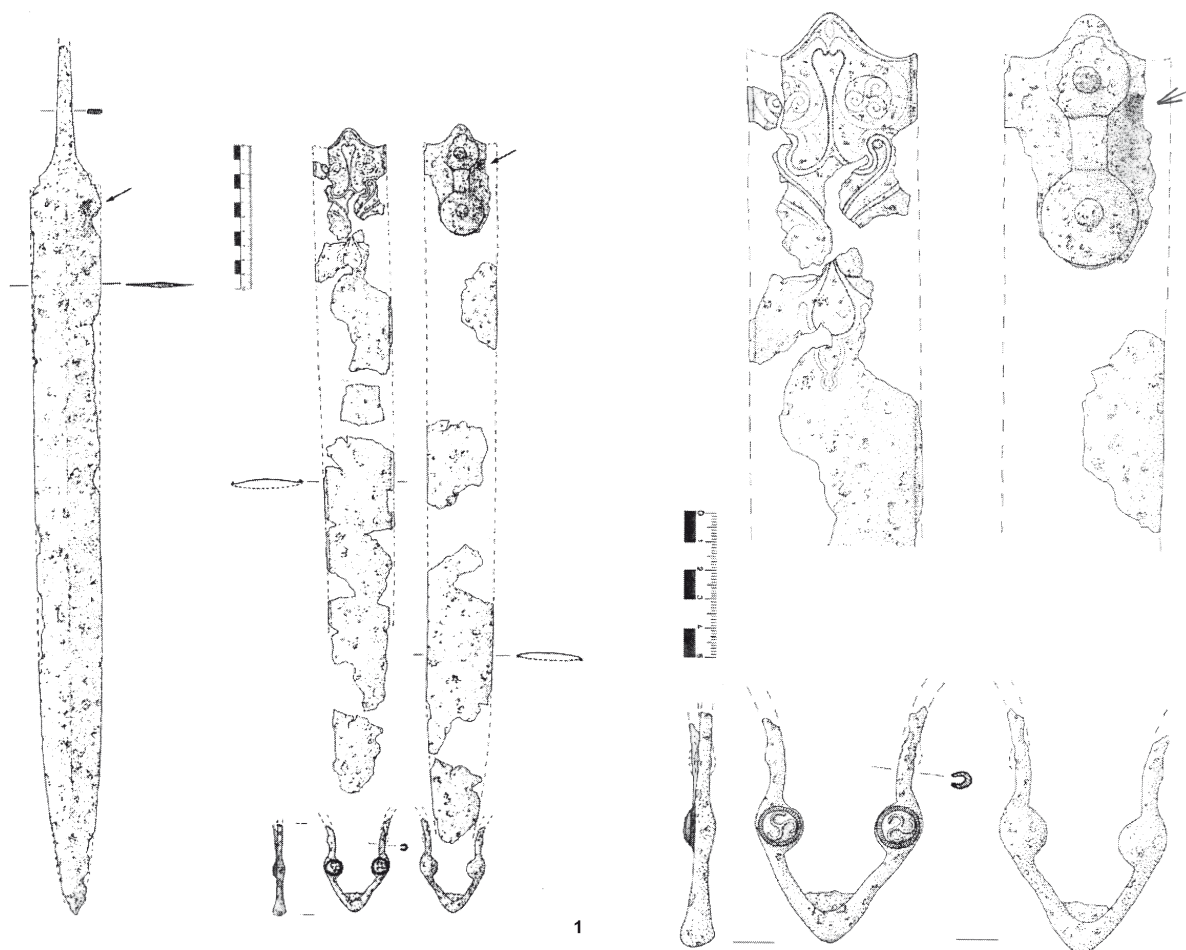
LATENSKO GRADIVO Z MONTE ROBA (ŠPETER - UD) V KONTEKSTU SEVEROVZHODNE FURLANIJE

Giuliano Righi

Ponovno bo obravnavano gradivo iz latenske – orožje in deli noše – in iz rimske dobe, odkrito leta 2003 na Monte Roba pri Špetru severno od Čedada. Kaže, da večina najdb pripada darovom obrednega značaja, ki se pojavljajo na kulturnih mestih na obrobju Alp. Nekateri

predmeti iz rimske dobe – želodi za pračo in orožje – so povezani z vojaškimi dogodki v poznorepublikanski dobi.

Zanimive so povezave tega gradiva z grobovi z latenskimi orožjem in z latenskimi nakitom na grobišču v Dernazzaccu.

Sl.: Latensko orožje z Monte Roba v dolini Nadiže (La Tène B2–C1).

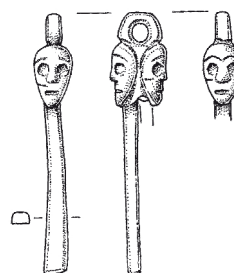
POJAV NOVEGA IN NADALJEVANJE STAREGA: MED STAREJŠO IN MLAJŠO ŽELEZNO DOBO NA NOTRANJSKEM

Boštjan Laharnar

Arheološko gradivo, s katerim sta bila določena časovni in zemljepisni okvir tako imenovane notranjske skupine, izvira z izkopavanj, izvedenih v času od druge polovice 19. stoletja do začetka druge svetovne vojne ter s poskusnih sondiranj in več zaščitnih izkopavanj v zadnjih šestih desetletjih. Pomembna zbirka kovinskih najdb iz naselij, ki so jo vsaj delno odkupili muzeji, je nastala tudi zaradi delovanja različnih nepooblaščenih iskalcev kovin.

Analiza arheološkega gradiva kaže na določene razlike med železnodobnimi skupnostmi notranjske skupine, po drugi strani pa tudi na nastanek edinstvenih delov noše, ki se pojavljajo v celotni skupini. Zadnjo stopnjo starejše železne dobe označujejo prvine, ki imajo dobre primerjave v sosednjih pokrajinah, in prvine lokalnega značaja. Zdi se, da so nekateri od najmlajših artefaktov ostali v uporabi še v mlajši železni dobi.

Najzgodnejše prvine iz keltskega sveta, ki sodijo v stopnjo LT B2, so zelo redke, kar kaže na omejen keltski vpliv na začetku mlajše železne dobe. Pozneje se je slika verjetno spremenila, ker so pokrajino poselili Karni, ljudstvo keltskega izvora.

Sl. 1: Janus z Žerovniščka pri Bločicah: paličast bronast predmet z zaključkom v obliki dveh človeških glav (obraznih mask).

Sl. 2: Grad pri Šmihelu pod Nanosom: pogled z vzhoda.

POZNOHALŠTATSKE IN ZGODNJELATENSKE NAJDBE IZ LJUBLJANICE: NJIHOVA SESTAVA IN MOŽNI POMEN

Andrej Gaspari

Pri arheoloških raziskavah 19 km dolgega odseka struge reke Ljubljanice med Vrhniko in Ljubljano je bilo odkritih več tisoč najdb iz skoraj vseh dob človeške zgodovine. Znotraj te zbirke tvorijo predmeti iz 5. in 4. stoletja pr. n. št. razmeroma majhno, a opazno skupino, sestavljeno večinoma iz nepoškodovanih delov nože (fibul, zapestnic, uhanov, pasne spone), orodja in orožja (sekir, tesač, osti kopij in suličnih osti), ki so ležali ali posamezno ali v majhnih skupinah. K izjemno redkim keltskim predmetom sodi zgođen meč v nožnici. Keramične posode iz tega časa popolnoma manjkajo.

Najdišča se pogosto ujemajo z mesti odlaganja v srednji in pozni bronasti dobi. Domnevo, da je vsaj del predstavljenih najdb obrednega značaja, podpirata še podobnost z vodnimi kulturnimi mesti v Furlaniji in Benečiji ter primerljivost s širšim evropskim pojavom

Sl.: Bronasta certoška fibula vrste VIIe iz Ljubljane.

rečnih najdb, ki kaže vrhunec v pozni halštatski dobi in opazen padec v stopnji LT B2 zgodnje latenske dobe.

KOROŠKA OD STOPNJE LT B2 DO STOPNJE LT D1a – NIKAKRŠNO NORIŠKO KRALJESTVO

Karl Strobel

Grobovi iz Kadine na Gosposvetskem polju, Fejdkirchna, Grabalje vasi in Oberburga ter od drugod dokazujejo, da so se okrog in/ali po letu 300 pr. n. št. na ozemlje sodobne Koroške priselile majhne družinske oziroma drugače sorodstveno povezane skupine bojevnika razreda latenske mokronoške skupine. Pot na Koroško jih je vodila ob Dravi in potem verjetno skozi območje Ptuja in Celja do Pliberka in naprej.

Njihove vasice so ležale na rodovitnih terasah ob vznožju gorskih verig nad vlažnimi dolinskimi območji. Večina Koroške vključno z Labotsko dolino z njenimi bogatimi sekundarnimi nahajališči zlata je ostala del mokronoške skupine do sredine 1. stoletja pr. n. št. Vsa mala grobišča so trajala samo do stopnje LT C2.

Na Koroškem v času stopenj LT C in LT D1a ni bilo nobenih večjih niti nobenih višinskih naselbin. To območje tudi ni bilo vključeno v neposredno trgovsko mrežo z Italijo, ki so jo obvladovali Veneti in Karni v severovzhodni Italiji ter Tavrski (po antičnih virih prebivalci na območju mokronoške skupine) vzdolž jantarske poti. Na Koroškem do 1. stoletja pr. n. št. tudi

Sl. 1: Tetradrahma tipa Kroisbach.

Sl. 2: Tetradrahma tipa Varaždin A/B.

niso kovali denarja. Očitno je bila glavno središče od stopnje LT C2 Celeja, dokler v stopnji LT D1b ni nastalo novo središče na Štalenski gori.

PRVI KELTI V SLOVENSKEM PODRAVJU

Boris Kavur

V Srednici na obrobju Ptuja so leta 2007 odkrili štiri zgodnjelatske (LT B2) grobove. V skupini treh ženskih grobov in groba bojvnika z mečem izstopata en ženski grob in grob bojvnika z mečem, ker sta vsebovala razmeroma bogate in raznolike prdatke. Podobno je stanje na sočasem grobišču v Orehovi vasi blizu Maribora.

Za omenjeni mali grobišči v Podravju so značilni moški grobovi z večinoma nepoškodovanimi meči v okrašenih nožnicah s predrtim koničnikom in okrašenimi vezmi ter ženski nakit z obeski v obliki jantarnega obročka in žičnatimi zapestnicami.

Ti grobovi, v katerih so bili pokopani prvi keltski naseljenci na tem območju, kažejo močne kulturne povezave s keltskimi skupnostmi severovzhodno od tod. Starost in razprostranjenost teh prvin ponazarjata premike Keltoy na koncu stopnje LT B, ki so se končali z naselitvijo na območjih, katerih eno je severovzhodni del Slovenije.

Sl.: Nekaj detajlov meča iz Srednice (foto: A. Ogorelec).

GROBOVI IZ STOPNJE MOKRONOG I V OREHOVI VASI BLIZU MARIBORA

Lucija Grahek

Na večdobnem arheološkem najdišču Orehova vas blizu Maribora je bilo leta 2006 izkopano majhno zgodnjelatsko grobišče. Gre za tri grobove, ki so bili verjetno vsi žgani. V grobu 2 sta bili samo dve latenski keramični posodi, druga dva grobova pa sta bila bojevniška, a se med seboj precej razlikujeta.

Orožje v grobu 1, sestavljeno iz meča v nožnici in sulične osti, je bilo obredno uvito, enak sestav orožja v grobu 3 pa ni bil uvit. Slednji je vseboval še železna noža in keramični posodi: latenski lonec in manjši ročno izdelan lonec halštatskega značaja. Nekaj žganine z odlomki kalciniranih kosti so našli v grobu 1, ki je bil v manjši jami, in v grobu 3, ki je bil v veliki pravokotni jami, primernejši za pokop trupla.

Vsi trije grobovi iz Orehove vasi sodijo v stopnjo Mokronog I, ki ustreza stopnji LT B2, in imajo najboljšo primerjavo v majhnem grobišču v Srednici blizu Ptuja. Drugače kot v Srednici imajo grobovi v Orehovi vasi nekaj arhaičnih halštatskih prvin, ki kažejo, da so bili tukaj poleg prišlekov s severovzhoda pokopani tudi staroselci.

Sl. 1: Grob 1 iz Orehove vasi.

Sl. 2: Grob 3 iz Orehove vasi.

STOPNJA ČURUG NA SEVERNEM HRVAŠKEM – STIKI POZNOHALŠTATSKE IN ZGODNJELATENSKE KULTURE

Marko Dizdar

Od konca 7. do konca 4. stoletja pr. n. št. je bila na območju med Blatnim jezerom in reko Savo južnopanonska mladohalštatska skupina, za katero so značilna grobišča s pretežno okostnimi grobovi. Stopnja Čurug je zadnja stopnja te skupine. Skupina je privzela različne tuje prvine in jih preobrazila v lastno prepoznavno kulturo.

Za žensko nošo stopnje Čurug je značilno mešanje poznohalštatskih in zgodnjelatenskih predmetov. Najdbe kažejo, da so se stiki z lateniziranimi sevenimi deli Karpatske kotline začeli v prvi polovici 4. stoletja pr. n. št. Močnejši so bili vzdolž pomembnih prometnih poti. Nerešeno ostaja, ali je šlo za kulturne vplive, gibanje prebivalstva ali prenos tehnologij. Najverjetnejša se zdi kombinacija vseh teh možnosti.

Poznohalštatske oblike so se nosile do konca druge tretjine 4. stoletja pr. n. št., ko so se pojavili najstarejši grobovi stopnje Beograd 1.

Sl. 1: Bronaste in srebrne najdbe iz Bogdanovcev.

Sl. 2: Zgodnjelatenska fibula z grobišča Zelena polje v Osijeku.

ZGODNJELATENSKA STOPNJA GROBIŠČA KUPINOVO V SREMU, REPUBLIKA SRBIJA

Ivan Drnić

Konec 19. stoletja je bilo med kopanjem gline za opekarno V. Klemm v sremski vasi Kupinovo uničeno latensko grobišče. Klemm je k sreči zbral okrog 200 pridatkov uničenih grobov, ki jih je med letoma 1909 in 1913 za svojo zbirko odkupil Narodni muzej v Zagrebu.

Čeprav so bile grobne celote uničene, kar je povzročilo nenadomestljivo izgubo dragocenih grobnih podatkov, nam tipološka in kronološka analiza omogočata določene sklepe. Dolga kontinuiteta pokopavanja na tem grobišču od zgodnje latenske do konca pozne latenske dobe je zanimiva in to najdišče loči od drugih grobišč Skordiskov.

Okrog dvajset predmetov iz Kupinova lahko datiramo v stopnjo LT B2 oziroma Beograd 1 po lokalni kronologiji, pa tudi na prehod te stopnje v stopnjo LT C1. Večja skupina najdb predstavlja orožje in vojaško opremo: sulične osti, ščitne grbe, železne verižne pasove in en sam meč z ostankom nožnice. Drugo skupino sestavljajo deli noše: fibule vrste Karaburma 63, pozna fibula vrste Duchcov in rebraste zapestnice.

1

2

3

Sl. 1: Bronasti zapestnici iz stopnje LT B1 iz Kupinova.

Sl. 2: Bronasta fibula vrste Karaburma 63 iz Kupinova.

Sl. 3: Železna sulična ost iz Kupinova.

TVARNA KULTURA STOPNJE LT B2 V BOSNI IN HERCEGOVINI

Ana Marić

V prvi polovici 3. stoletja pr. n. št. se je v tvarni kulturni na območju Bosne in Hercegovine pojavilo nekaj novih prvin. Gre za fibule vrste Karaburma 63, rebraste zapestnice vrste Donja Dolina in zgodnjelatski meč v nožnici z najdišča Dvorovi pri Bijeljini. Predstavili bomo njihove tipološke značilnosti, datacijo in razprostranjenost, pojasnili pa tudi njihovo mesto v kronoloških sistemih, ki jih je Borivoj Čović izdelal za tri glavne halštatskodobne kulturne skupine v severni in srednji Bosni, ki so doživele svoj konec v stopnji LT B2: skupino Donja Dolina-Sanski Most, srednjobosansko skupino in glasinaško skupino.

Posebej bomo izpostavili ženski okostni grob z grobišča Kamenjača v Brezi blizu Sarajeva, ker njegovi pridatki niso bili pravilno opredeljeni. Na koncu bomo predstavili posebnosti tvarne kulture stopnje LT B2 v Bosni in Hercegovini in jih primerjali s sočasnimi primerki v hrvaško-srbskem Podonavju.

Sl. 1: Greda M. Petrovića mlađeg v Donji Dolini, fibula vrste Karaburma 63.

Sl. 2: Greda Ive Stipančevića v Donji Dolini, grob 13.

STOPNJA LT B1 V BOSNI IN HERCEGOVINI

Andrijana Pravidur

Mlajšo železno dobo na ozemlju Bosne in Hercegovine označujejo vplivi latenske kulture v severnih in srednji delih, helenistični vplivi v Hercegovini in japodska kultura v dolini Une. Zgodnjelatenske najdbe iz Bosne pričajo o zgodnji in nepretrgani latenizaciji poznohalštatskih kulturnih skupin.

V stopnji LT B1 so bile v severnih in srednjih delih Bosne in Hercegovine še vedno tri glavne skupine starejše železne dobe: skupina Donja Dolina-Sanski Most, srednjebosanska skupina in glasinaška kultura. Proces latenizacije tega območja razkrivajo predvsem grobovi. Ta stopnja se delno sklada z zadnjimi stopnjami kronoloških sistemov teh treh skupin, označenimi kot stopnja 3b, 6 oziroma Vb.

Ponoven pregled tvarne kulture je pokazal na potrebo popravka obstoječe časovne razdelitve. Tipološka in kronološka analiza najdb je omogočila razlikovanje med stopnjama LT B1 in LT B2. Značilne fibule stopnje LT B1 so zgodnjelatenske fibule z nogo, ki ima na koncu živalsko glavico, certoške samostrelne fibule različice XIIIh in ploščate fibule vrste Sanski Most.

DONJA DOLINA
BOSNIA & HERZEGOVINA

Sl. 1: Donja Dolina, Greda M. Petrovića starijeg, posamezna najdba.

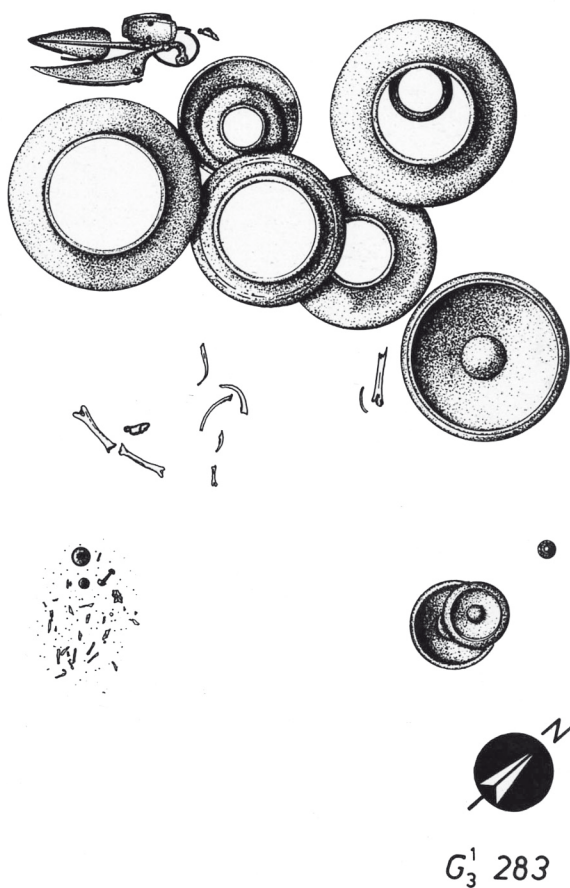

DONJA DOLINA, GRAVE 41
GREDA M. PETROVIĆA MLAĐEG
BOSNIA & HERZEGOVINA

Sl. 2: Donja Dolina, Greda M. Petrovića mlađeg, grob 41.

Vojaski grobovi na grobišču Pečine vsebujejo glavne vrste orožja tistega časa, bogati ženski pa množico kronološko občutljivega nakita, ki so ga pogosto nosile dve ali več generacij.

Pisni viri omenjajo vdor dveh keltskih vojsk proti slavnemu grškemu svetišču v Delfih in proti helenistični Mali Aziji v prvi četrtini 3. stoletja pr. n. št. Grobišče na Pećinah je nastalo poleg velikega vojaškega tabora ali središča za pripravo načrtovanega vdora. Na njem so bili pokopani predniki udeležencev edinega keltskega vdora zunaj Evrope.

17

NASLOVI UDELEŽENCEV

Dragan Božič
Znanstvenoraziskovalni center SAZU
Inštitut za arheologijo
Novi trg 2
SI-1000 Ljubljana
Tel.: ++386 1 4706 396
E-mail: dragan.bozic@zrc-sazu.si

Marko Dizdar
Institut za arheologiju
Ljudevita Gaja 32
HR-10000 Zagreb
Tel.: ++385 1 615 1907
E-mail: marko.dizdar@iarh.hr

Ivan Drnić
Arheološki muzej u Zagrebu
Trg Nikole Šubića Zrinskog 19
HR-10000 Zagreb
Tel.: ++385 1 48 00 016
E-mail: IDrnic@amz.hr

Andrej Gaspari
Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
Direktorat za kulturno dediščino
Maistrova 10
SI-1000 Ljubljana
Tel.: ++386 1 369 59 34
E-mail: Andrej.Gaspari@gov.si

Teja Gerbec
Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za arheologijo
Aškerčeva 2
p.p. 580
SI-1000 Ljubljana
E-mail: teja.gerbec@gmail.com

Lucija Grahek
Inštitut za arheologijo ZRC SAZU
Novi trg 2
SI-1000 Ljubljana
Tel.: ++386 1 4706 380
E-mail: lucija.grahek@zrc-sazu.si

Mitja Guštin
Univerza na Primorskem
Znanstveno-raziskovalno središče
Inštitut za dediščino Sredozemlja
Poljanska 6
SI-1000 Ljubljana
E-mail: Mitja.Gustin@zrs.upr.si

Borislav Jovanović
Srpska akademija nauka i umetnosti
Odeljenje istorijskih nauka
Knez Mihailova 35
RS-11000 Beograd
Tel.: ++381 11 20 27 278
E-mail: borislav30@eunet.rs

Boris Kavur
Univerza na Primorskem
Znanstveno-raziskovalno središče
Inštitut za dediščino Sredozemlja
Bolniška 20
p.p. 14
SI-6330 Piran
Tel.: ++386 5 61 77 090
E-mail: Boris.Kavur@zrs.upr.si

Boštjan Laharnar
Narodni muzej Slovenije
Arheološki oddelek
Prešernova 20
SI-1000 Ljubljana
Tel.: ++386 1 24 14 443
E-mail: bostjan.laharnar@nms.si

Ana Marić
Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine
Zmaja od Bosne 3
BA-71000 Sarajevo
Tel.: ++387 33 586 338
E-mail: maric.ze@hotmail.com

Miha Mlinar
Tolminski muzej
Mestni trg 4
SI-5220 Tolmin
Tel.: ++386 5 38 11 360
E-mail: miha.mlinar@tol-muzej.si

Tina Nanut
Zavod za varstvo kulturne dediščine
Center za preventivno arheologijo
Poljanska 40
p.p. 338
SI-1102 Ljubljana
Tel.: ++386 8 205 07 20
E-mail: ina.nanut@gmail.com

Andrijana Pravidur
Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine
Zmaja od Bosne 3
BA-71000 Sarajevo
E-mail: ndrijana.pravidur@gmail.com

Andrej Preložnik
Univerza na Primorskem
Znanstveno-raziskovalno središče
Inštitut za dediščino Sredozemlja
Bolniška 20
p.p. 14
SI-6330 Piran
Tel.: ++386 5 61 77 090
E-mail: Andrej.Preloznik@zrs.upr.si

Giuliano Righi
via Tagliapietra 5
IT-34123 Trieste
Tel.: ++39 040 303185

Karl Strobel
Alpen-Adria Universität Klagenfurt
Abteilung für Alte Geschichte, Altertumskunde und
Archäologie
Universitätsstraße 65-67
AT-9020 Klagenfurt
Tel.: ++43 463 2700 2211
E-mail: Karl.Strobel@aau.at

Serena Vitri
Soprintendenza per i Beni Archeologici del Friuli Ve-
nezia Giulia
Viale Miramare 9
IT-34135 Trieste
Tel.: ++39 040 420826
E-mail: serena.vitri@iol.it